

A Szervátiusz Alapítvány 2009. november 23-án tartotta meg díjátadó ünnepségét a Budavári Hilton Anjou-termében. Ezen többek között a kolozsvári származású, jelenleg Tiszakécskén lakó Bardócz Lajos grafikusművész kapta meg az idei Szervátiusz Jenő díjat.

„Ketten a palettán” címmel Terényi István és Ürmös Péter közös kiállítása nyílt 2009. december 10-én a Bp. XVI. kerületi Erzsébetligeti Színház Aula galériájában (1165 Budapest, Hunyadvár u. 43/b). Megtekinthető 2010. január 11-ig.

KÜLFÖLDI KIÁLLÍTÁSOK

A milánói székhelyű Arti Grafiche Colombo nyomdaipari magáncég fennállásának ötvenedik évfordulójára nemzetközi ex libris pályázatot hirdetett, amelynek támogatására közel harminc szponzort sikerült megnyernie. Megnevezésük a katalógus elején olvashatók, közöttük olasz és andalúziai ex libris egyesületek mellett nyomdaipari cégeket és grafikai stúdiókat is találunk. Az első díjat Pietro Paolo Tarasco nyerte. A pályázatra 213 művésztől 354 mű érkezett. Magyarországról Budai Tibor, König Róbert és Ürmös Péter szerepelt a seregszemlén egy-egy rézkarcával. A kiállítást szeptember 18-tól egy hónapon keresztül láthatták az érdeklődők.

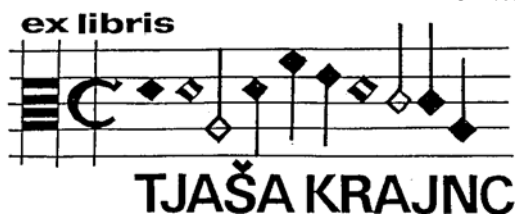

A lengyelországi Ostrów Wielkopolskiban tizenharmadik alkalommal meghirdetett kisgrafikai és ex libris biennálén szép magyar siker született. A díjazottak között örömmel olvastuk Molnár István Icsu nevét is, aki Győri László részére készített mélynyomású lapjával szerepelt a rangos kiállításon. A bíráló bizottság rajta kívül még tizenhat magyar grafikus művét tartotta érdemesnek a kiállításra. A KBK egyesület tagjai közül Havasi Tamás, Nagy László Lázár, Salamon Árpád és Ürmös Péter szerepelt metszetével a tárlaton, amelyet november 5-től december 12-ig nézhetett meg a közönség a helyi múzeumban.

A Shanghai Fuxianzhai Exlibris Museum szokásos évi értesítői közül a negyedik ezúttal a harmadik meghívásos nemzetközi ex libris kiállítás katalógusaként is szolgált. Az október elsejei dátummal megjelent kiadvány sajnos kevés angol nyelvű szöveget tartalmazott, ennek ellenére a nagyszámú színes reprodukció miatt európai szemnek is kítűnő műélvezetet nyújt a lapozása. A díjazottak nagy része kínai művész, két nevet találunk az Európai Unió területéről; Martin R. Baeyens és Jiri Brazda nem ismeretlenek a mi számunkra sem. Egyébként döntő számban a szovjet utódállamok művészei kaptak meghívást a kiállításra, így fehérorosz, orosz, örmény és ukrán alkotóknak főleg mélynyomású lapjai uralják a mezőnyt. A KBK egyesület tagjai közül Salamon Árpád és Ürmös Péter egy-egy metszete látható a 104 oldalas kiadványban.

Ürmös Péter

Salamon Árpád tusrajza, P1, 27×68

LAPSZEMLE

(Szerkeszti Soós Imre)

A Debrecenben 700 példányban megjelenő NÉZŐ • PONT c. folyóirat 28. kötete a szokásos gazdag tartalommal körpanorámát ad Debrecen és az egész ország kulturális eseményeiről. Tartalmának második felében a Múzeumi kurír rovatban kezdődnek a kisgrafikát érintő magvas írások a laptulajdonos-szerkesztő Vitéz Ferenc tollából. Elsőként a Keresi Ferenc ügybuzgalma révén létrejött nagyszabású debreceni kiállításról közöl beszámolót. Nemcsak az eseményről tudósít gazdag képanyaggal, hanem igen helyesen az ex libris jelentőségét és történetét is felvázolja, jó szolgálatot téve ezzel az ex libris népszerűsítésének. A cikk dokumentum-értékét fokozza a tárlaton szerepelt művészek névsorának egy egész oldalra terjedő közlése. (A művészek felsorolása Vasné Tóth Kornélia jóvoltából szintén elérhető honlapunkon: www.kisgrafika.hu/archivum/vasne.htm – A Szerk.)

Reisinger Jenő a KBK induló éveinek meghatározó egyénisége volt, akire még élő tagjaink (közéjük tartozik e sorok írója is) baráti szeretettel, kegyelettel emlékeznek. Felejthetetlen alakját idézi fel a szerkesztő, amikor a Holló László hagyatékából származó öt grafikai lapról ír, melyen a neves gyűjtő részére készülő könyvjegy 30 vázlata látható. A megemlékezést szolgálja Reisingernek a Nyireö-gyűjteményben őrzött három lapjának közlése is. Ezek egyikének alkotója Menyhárt József volt, akinek alkotásjegyzékében (Lenkey István összeállítása) 21 Reisinger névvel ellátott lap szerepel, mutatva az alkotó és a gyűjtő között fennállt szoros kapcsolatot.

Lapunk ez évi 2. számának meleg hangú ismertetése után híradás olvasható Plamenko Cengic horvát grafikus hajdúböszörményi exlibris-kiállításáról. A lap további részében egy sor kulturális folyóirat legfrissebb számának ismertetése olvasható és szinte vége sincs a képzőművészeti vonatkozású híryanagnak. Megtisztelő feladat lenne számunkra a merítés e bőségből, azonban lapunk terjedelme ezt már nem engedi meg.

A finnek 32 oldalas, gazdagon illusztrált folyóirata, az EX-LIBRIS ABOENSIS 67. számában egyre több fényképet közöl egyesületi életük eseményeiről, és az azokon résztvevőkről, így az inkább társasági lapnak tekinthető. Az immár saját nevét viselő rovattal rendelkező Leila Lehtiranta azt a kérdést veti fel, szűnőben van-e az ex libris népszerűsége? A kérdésre válasza nemleges, ezt személyes tapasztalatai alapján adja.

A svájci SELCEXPRESS 77. számának első cikke a zsidóság két legfontosabb vallási szimbólumáról, a hét- és nyolckarú gyertyatartóról szól, melyeket gyakran ábrázolnak a művészek könyvjegyeiken. Jelentésüket az írás alapján a következőkben fejtjük ki:

A hétkarú gyertyatartó a menóra, a zsidóság legfontosabb vallási szimbóluma, még Izrael állam címerében is szerepel. Menóra állt a jeruzsálemi nagytemplomban és azt mindenkor csak a papok gyűjthették meg. A hetes szám hitviláguk szerint az Isten bölcsességét jelképezi. A nyolckarú gyertyatartó, a chanukka, az ilyen nevű ünnepen szerepel. A makkabeusok felkelésére emlékeztet, mely az idegen római uralom ellen tört ki. A Talmud szerint a győztesek annyi olívaolajat zsákmányoltak, amennyivel a gyertyát egy napig tudták volna égetni. Csoda

történt és az olaj nyolc napig kitartott. Erre emlékezésül gyűjtjük meg a chanukkát esténként egy héten át, naplemente után.

Számos svájci művészre és gyűjtőre emlékező cikkük között magyar vonatkozása van *Vermes Júlia* „Három művész – egy ex libris” című írásának. A kétoldali cikkben Radnóti mellett verseinek német fordítójáról is szó esik. A cikk címében említett könyvjegy pedig egy német művész alkotása, mely a magyar költő versének ihletése alapján készült. (Bázelben élő tagtársnőnk cikkének magyar nyelvű, rövidített változatát előző számunkban közöltük.)

A belga BOEKMERK 30. számának első cikkét *Aloys Vertongen* írta. Ebben az Antwerpenben élt neves művészek, köztük *Masereel* munkásságát tekinti át 10 pompás kép kíséretében. Egy további cikk *Dirk Mattelaer* figyelemre méltó felfedezéséről szól. A szerző ugyanis a brüsszeli Királyi Könyvtár egyik kötetében megtalálta Magyarországi Mária (1505-1558) Németalföld kormányzójának címeres könyvjegyét. A tulajdonosról annyit, hogy a mohácsi csatában elesett II. Lajos magyar király özvegye volt. A XVI. századból származó, nagyméretű grafikát a szerző Belgium legrégebbi ex librisének tartja.

Magyarországi Mária ex librise

Fontos dokumentumértékű adatokat közöl a lapban az 1999 és 2007 között megrendezett exlibris-pályázatairól a Sint-Niklaasban működő Exlibriscentrum. Az írás a pályázatok témájának említése mellett közli a díjat nyert alkotók nevét, a díj összegét. (Sajnálattalunkra közöttük magyar művész neve nem szerepel.) Végül a cikk felsorolja a legtöbb díjat nyert országokat.

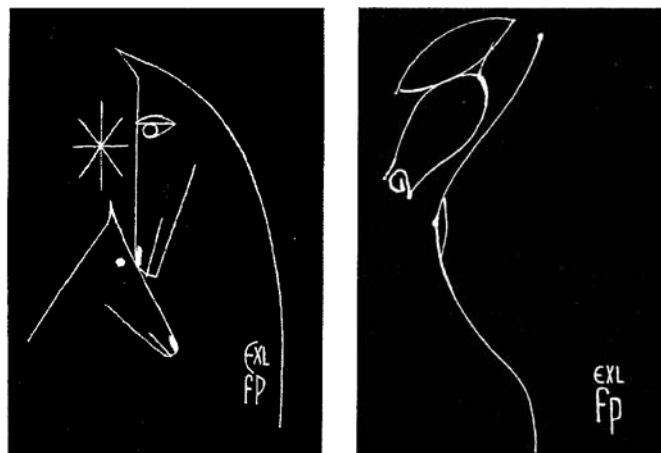
Szokásuk szerint Európa új exlibris-terméséből is közölnek néhány színes illusztrációt. Ezúttal 2-2 bolgár, és szlovák, to-

vábbá 1-1 olasz, német orosz és cseh alkotás szerepel a kiadványban.

A cseh gyűjtők Pilzenben megjelenő KNIŽNÍ ZNAČKA (Könyvjegy) című folyóiratában az ez évi 3. számban közölnek először nemzetközi lapszemlét, csatlakozva ezzel az európai exlibris-folyóiratok gyakorlatához, amit örömmel üdvözlünk. Német nyelvű tartalmi kivonatuk is bőségesebb és abban lapunk is szerepel. – Vezércikkükben a 75 éves *Zdenek Mězl* grafikusot köszöntik, ezt követi több hazai művész munkásságának ismertetése.

A dániai EXLIBRIS NYT 2009. évi 2/3. száma arról ad hírt, hogy Barcelonában, az ottani Királyi Akadémia könyvtára kiadta a tulajdonában levő katalán ex librisek 2 kötetes katalógusát. Az 1022 oldal terjedelmű kiadvány 7395 könyvjegy adatait tartalmazza.

A NORDISK EXLIBRIS TIDSSKRIFT 2009/3. számának legfontosabb cikke *František Peterka* (1920-2007) cseh grafikus emlékét idézi. A 369 könyvjegyét alkotó művész munkásságára az egyszerűsége törekvés, emberszeretet és a szabadság igénylése jellemzi. E jegyben készült fametszeteit közöljük.

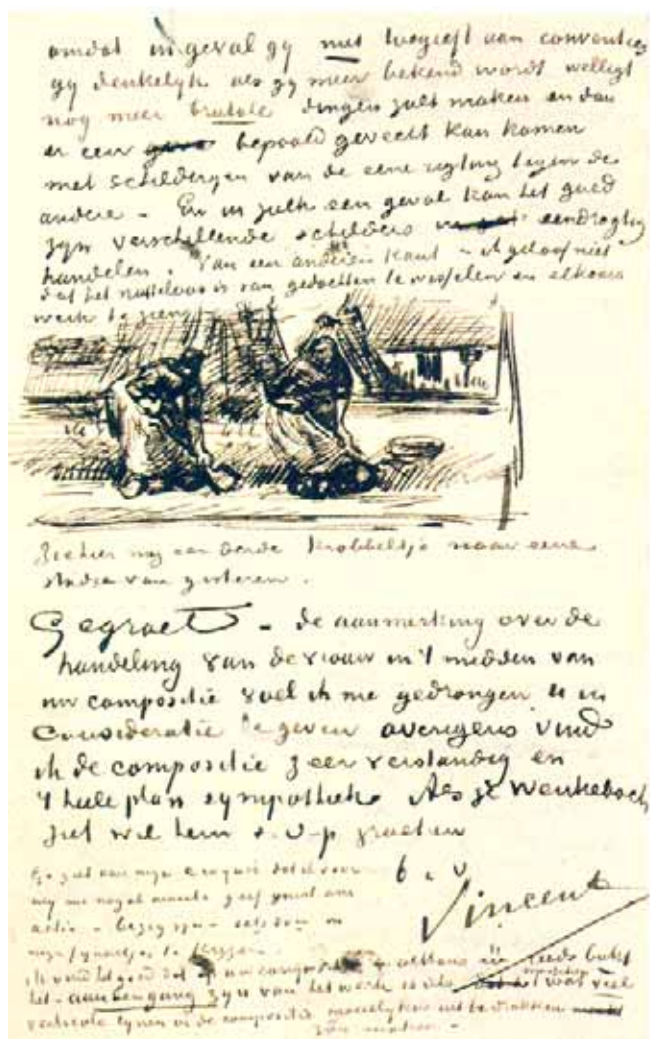

František Peterka fametszetei, X2

A jelenkor művészeit ismertető sorozatukban 6 más európai alkotó társaságában rövid ismertetést olvastunk *Damó István*-ról, aki 1951-ben Nagyszebenben született. A művészeti akadémiát Budapesten végezte. 1990 óta él Kecskeméten, ahol művészetpedagógusi munka mellett festmények, grafikák, művészkönyvek kerülnek ki műterméből.

A japán THE NIPPON EXLIBRIS ASSOCIATION NEW-LETTER 148. számában külföldi és japán alkotókat mutat be. Közülük az egyik pályája nem mindennapi karrier: a 88 éves *Tatsuta* úr a második világháború idején a japán Császári Haditengerészet hidrogénbomba előkészítői szektorában dolgozott. Most gyermekeknek készít mese motívumokkal ex librist.

A THE OBSERVER c. lap egyik októberi számában igen becses kiadvány megjelenéséről ad hírt. Az angliai Thames and Hudson kiadó 6 kötetben megjelentette Vincent van Gogh teljes levelezését. A holland festő dokumentumértékű leveleit már korábban is több kiadásban olvashatta a közönség. Ez a mostani azonban mindenben tútesz az előzőeken. Ugyanis a hat kötet tartalmazza több mint 900 levelét, melyeket főként műkereskedő öccséhez, családtagjaihoz és barátaihoz írt.

Van Gogh levele Rappardhoz

A levelekben Vincent szót ejt készülő műveiről, sőt ezek egy részét fel is vázolta a sorok között. Valamennyi ilyen levélrajz szerepel ebben a hatalmas kiadványban, mely egyben az azokról készült festmények színes képét is tartalmazza. Ugyancsak eredeti színeikben láthatók itt azok a művek is, melyekről csupán említés történik. Így nem csoda, hogy a tároló dobozban forgalomba hozott kötetek mintegy 2500 oldalt tesznek ki, ugyanis ezekben minden levél német, angol vagy francia fordítása is megtalálható. A kiadvány ára is lélegzetelállító: 325 angol fontba kerül, ami a mi pénzünk szerint 100.000 Ft-ot tenne ki.

Gerard Gaudaen
fametszete, X2

KÖNYVSZEMLE

Bár 2008-ban volt húszéves az Erdély Művészetéért Alapítvány, most kaphattuk kézbe ebből az alkalomból a Vármegye Galéria kiadásában „*En Istenem, hová leszünk...*” címmel megjelentetett, több mint 350 oldalas és gazdagon illusztrált könyvet. Nagy örömünkre az illusztrációk nagy része olyan grafikusoktól származik, akiket jól ismertünk akár személyesen, akár a Kisgrafika újság révén. Így őszintén ajánlhatjuk mindazoknak, akik nemcsak a grafika értői és csodálói, hanem az erdélyi művészet hívei és támogatói is egyúttal. A kötet első részében a Vármegye Galéria megnyitó ünnepségein elhangzott, és a katalógusokban megjelentetett méltatásokból összeállított válogatást olvashatjuk. A szerzők között olyan neveket találunk, mint Sütő András, Szócs Géza, Szakolczay Lajos, Banner Zoltán, Tőkés László, Nemeskürty István és Csoóri Sándor. Ezen írások által egy kicsit újra átélhetjük azokat a kiállításokat, amelyek Erdély természeti szépségeit (Petkes József kiállítása), hagyománykincsét, népi kézműves hagyományait (Korondi Székely Fazekasság), művészeti életét (Sepsiszentgyörgyi Műhely, Csíkszeredai Stúdió 9 művészcsoport) és művészeit (Kolozsvári textilművészek, Szervátiusz Jenő) mutatta be. Számos művész kiállításán személyesen is jelen voltunk, itt említhetjük Árkossy István, Bardócz Lajos és Molnár Dénes nevét, vagy Varga Nándor Lajos emlékkiállítását, Miholcsa József és Xantus Géza közös tárlatát.

A kötet második részében a négy éve elhunyt Hajdú Demeter Dénes művelődéstörténeti írásaiból és szövegszerkesztett művészportréiból találunk egy válogatást. Közülük mindenképpen javasoljuk Olvasóink figyelmébe az „Erdélyi metszőművészek, Ex libris, Gy. Szabó Béla emléktáblát avattak Szankon, Cseh Gusztáv álomvilága” címűeket. Ezeket az írásokat többek között Imets László, Vecserka Zsolt, Molnár Dénes, Jorga Ferenc metszetei és Zsögödi Nagy Imre rajzai illusztrálják. A kötet harmadik része a Vármegye Galéria húsz év alatt megrendezett kiállításainak jegyzékét tartalmazza. A kötetet a külön szerkesztett, színes reprodukciók sora zárja.

„En Istenem, hová leszünk...”

Húszéves az Erdély Művészetéért Alapítvány;

Kiadó: Erdély Művészetéért Alapítvány,
1052 Budapest, Vármegye u. 11.

Szerkesztő: dr. Deé Nagy Ildikó és Demeter Ervin

Ürmös Péter

Szilágyi Imre rézkarca, C3 (1995) Op. 713